

2023-02-08
Slutversion

Skötselplan för vatten- och landmiljöer vid detaljplan Vätet 4 och 5, Norrköpings kommun

Bevarande av större vattensalamander och underhåll
av dagvattenanläggning

**: EKOLOGI
GRUPPEN**

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Ton arkitekter

Framställt av: Ekologigruppen AB

www.ekologigruppen.se

Telefon: 08-525 201 00

Slutversion: 2023-02-08

Uppdragsansvarig: Fredrik Engdahl

Medverkande: Lark Davis

Intern granskning av rapport: Fredrik Engdahl 2023-01-16

Foton: Om inget annat anges: Fredrik Engdahl

Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB

Internt projektnummer: 10010

Bilder på framsidan från anläggning av nya vattenmiljöer vid aktuella fastigheter

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Skötselplan	5
Beskrivning av skötselområden	5
Huvudsaklig skötsel	7
Årscykel för större vattensalamander	8
Skötsel av vattenmiljöer	8
Skötsel av landmiljöer	10
Uppföljning och skötselåtgärder	12
Referenser	15
Bilaga 1 - Större vattensalamander	16

Sammanfattning

I samband med planarbete för fastigheterna Vätet 4 och 5 i Norrköping hanteras artskydd för större vattensalamander. Det aktuella området visas i Figur 1. Vid Vätet kommer ett fortplantningsområde (lekmiljö), födosöksområden och till viss del övervintringsmiljöer för större vattensalamander tas i anspråk i samband med ny bebyggelse. Eftersom arten och dess livsmiljöer är skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen behöver områdets ekologiska funktion säkerställas genom anläggning av nya livsmiljöer. Lekmiljön som tas i anspråk utgörs av en dagvattendamm som tar emot vatten från närområdet innan det leds vidare till dagvattennätet. Funktionen för hantering av dagvatten behöver således beaktas även med de nya vattenmiljöerna som skapas. Övriga livsmiljöer som ianspråk tas utgörs av trädbevuxna marker och öppna gräsmarker. Dessa kommer att ersättas med nya motsvarande miljöer och förstärkningar kommer att göras av de ytor som lämnas orörda. Dessa livsmiljöer på land behöver också skötas på rätt sätt för att upprätthålla den ekologiska funktionen för groddjur i området.

Denna rapport ska utgöra en skötselplan som sammanställer viktiga aspekter kring hänsyn och skötsel av de lekmiljöer och livsmiljöer på land för större vattensalamander som kommer att finnas i området efter detaljplanens genomförande. Planen innefattar även skötsel för att upprätthålla viktiga funktioner med dagvattenhantering och skyfallsfördröjning vid de nya dammarna. Syftet med skötselplanen är att beskriva hur vattenmiljöerna och övriga livsmiljöer ska skötas för att kunna skapa en gynnsam miljö för främst större vattensalamander. Målet är att säkra områdets ekologiska funktion för större vattensalamander och en fungerande dagvattenhantering, samt att bibehålla och utveckla den biologiska mångfalden vid Vätet.

Skötsel med målet att bibehålla och utveckla naturvärden och livsmiljöer för större vattensalamander bör fokusera främst på att säkerställa att:

- dammarna håller tillräckligt med vatten även under sommaren,
- vattenspegeln inte växer igen med övervattensvegetation eller tjocka algmattor som riskerar att skapa syrebrist,
- vattenkvaliteten i dammarna inte försämras,
- trädbeklädda miljöer ej växer igen och samtidigt har god tillgång på liggande död ved, träd i varierande ålder,
- öppna gräsbevuxna miljöer ej växer igen och samtidigt kan bibehålla en vildvuxen karaktär och
- djuren i sig skyddas från åtgärder som kan skada dem, exempelvis framförande av maskiner eller genomförande av schakt

Skötsel med fokus att säkerställa dammars funktion för dagvattenhantering och skyfallsfördröjning bör främst fokusera på att säkerställa att:

- dammens volym inte minskar för mycket (exempelvis till följd av sedimentation),
- vattenspegeln inte växer igen med övervattensvegetation eller tjocka algmattor som riskerar att täppa igen utlopp, och att
- dammens fysiska utformning bibehålls.

Inledning

I samband med planarbete för fastigheterna Vätet 4 och 5 i Norrköping hanteras artskydd för arten större vattensalamander. Det aktuella området visas i Figur 1. Vid Vätet kommer ett fortplantningsområde (lekmiljö), födosöksområden och till viss del övervintringsmiljöer för större vattensalamander att tas i anspråk i samband med ny bebyggelse. Eftersom arten och dess livsmiljöer är skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen behöver områdets ekologiska funktion säkerställas genom bland annat anläggning av nya livsmiljöer. Lekmiljön som tas i anspråk utgörs av en dagvattendamm som tar emot vatten från närområdet innan det leds vidare till dagvattennätet. Funktionen för hantering av dagvatten behöver således beaktas även med de nya vattenmiljöerna som skapas. Övriga livsmiljöer som ianspråk tas utgörs av trädbevuxna marker och öppna gräsmarker. Dessa kommer att ersättas med nya motsvarande miljöer och förstärkningar kommer att göras av de ytor som lämnas kvar. Dessa livsmiljöer på land behöver också skötas på rätt sätt för att upprätthålla den ekologiska funktionen för groddjur i området.

Områdena som beskrivs i denna skötselplan ligger inom fastigheterna Herstadberg 1:3 och Herstadberg 9:1, som ligger i direkt anslutning till Vätet 4 och Vätet 5 (Figur 1).

Rapporten har tagits fram av Ekologigruppen på uppdrag av Ton arkitektur under december 2022–januari 2023. Uppdragsansvarig har varit Fredrik Engdahl, författare för rapport och kartor har varit Lark Davis och intern kvalitetsgranskning har utförts av Fredrik Engdahl. Viktiga aspekter kring dagvattenhantering har inkommit från Petter Berglund och Peter Hedenquist på WSP.

Skötselplan

Denna rapport ska utgöra en skötselplan som sammanställer viktiga aspekter kring hänsyn och skötsel av de lekmiljöer och livsmiljöer på land för större vattensalamander som kommer att finnas i området efter detaljplanens genomförande. Planen innefattar även skötsel för att upprätthålla viktiga funktioner med dagvattenhantering och skyfallsfördröjning vid de nya dammarna. Syftet med skötselplanen är att beskriva hur vattenmiljöerna och övriga livsmiljöer ska skötas för att kunna skapa en gynnsam miljö för främst större vattensalamander. Målet är att säkra områdets ekologiska funktion för större vattensalamander och en fungerande dagvattenhantering, samt att bibehålla och utveckla den biologiska mångfalden vid Vätet.

Beskrivning av området

Skötselområdet är sammanlagt cirka 8 hektar stort och består till största del av öppen kultiverad gräsmark, dammar samt ett område med lövskog (Figur 1). I norra delen av området ansluter jordbruksmark, i väster ligger väg 55/56 och E4:an och i öster Ströbogatan. Åt söder ansluter gräsmarker och golfbana som sträcker sig ned till ytterligare en väg, Norrleden. I västra delen av området ligger en slänt upp mot trafikplatsen. Jorden består av glacial lera, med ett stråk av sandig morän i slänten i väster. Det finns även mindre inslag av berg på flera platser.

De nya vattenmiljöerna anläggs i form av tre långsträckta dammar som ligger efter varandra i nord-sydlig riktning i områdets västra del (se Figur 1). Vattnet rinner norrut i området och ansluter till dräneringsrör under jordbruksmark. Över området i nord-sydlig riktning går även kraftledningar som ägs av EON.

Figur 1. Översiktskarta för skötselområdet med avgränsade skötselområden A-D. Kartan till höger visar planområdets läge norr om Norrköping (blå ruta). Bakgrundskartor: Lantmäteriet och Esri.

Huvudsaklig skötsel

Skötsel med målet att bibehålla och utveckla naturvärden och livsmiljöer för större vattensalamander bör fokusera främst på att säkerställa att:

- dammarna håller tillräckligt med vatten även under sommaren,
- vattenspegeln inte växer igen med övervattensvegetation eller tjocka algmattor som riskerar att skapa syrebrist,
- vattenkvaliteten i dammarna inte försämras,
- trädbeklädda miljöer ej växer igen och samtidigt har god tillgång på liggande död ved och träd i varierande ålder,
- öppna gräsbevuxna miljöer ej växer igen och samtidigt kan bibehålla en vildvuxen karaktär och
- djuren i sig skyddas från åtgärder som kan skada dem, exempelvis framförande av maskiner eller genomförande av schakt på fel plats eller vid fel tidpunkt

Skötsel med fokus att säkerställa dammars funktion för dagvattenhantering och skyffelsfördröjning bör främst fokusera på att säkerställa att:

- dammens volym inte minskar för mycket (exempelvis till följd av sedimentation),
- vattenspegeln inte växer igen med övervattensvegetation eller tjocka algmattor som riskerar att täppa igen utlopp, och att
- dammens fysiska utformning bibehålls.

Årscykel för större vattensalamander

Salamandrarna nyttjar olika typer av miljöer under olika delar av året. En något förenklad bild av deras årscykel visas i Tabell 1. Dammar nyttjas under perioden april till september för parning, äggläggning och utveckling av juveniler (unga, ännu ej könsmogna djur). Vuxna individer (könsmogna) nyttjar dammarna främst under leken och sedan övergår de främst till sommarmiljöer för födosök. Juveniler kan dock nyttja både sommar- och övervintringsmiljöer för födosök under perioden april till september.

När temperaturen sjunker under oktober tar sig djuren till övervintringsplatserna. I det aktuella området bedöms dessa främst utgöras av blandskogen i väster, men viss övervintring sker troligtvis i sommarmiljöer också. Vintervilan är temperaturberoende och behöver inte vara helt sammanhängande. Generellt aktiveras djuren om det uppstår flera dagar med någon plusgrad följt av flera dagar med temperaturer högre än 4–5°C (Langton et al 2001). Vid sådana förhållanden bör schakt ej genomföras och framförande av tyngre maskiner ska då undvikas.

Tabell 1. Årscykel för större vattensalamander. Bilden är något förenklad, eftersom avvikelser förekommer för exempelvis icke könsmogna djur.

Livsmiljö	Skötsel- område	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Lekmiljö i vatten	A												
Övervintringsmiljö	B, C, D												
Sommarmiljö	B, C, D												

Skötsel av vattenmiljöer

Dammarnas huvudsyfte är att fungera som livsmiljö för större vattensalamander och ska samtidigt rena och fördröja dagvatten. Skötseln av dammarna och deras närområde ska säkerställa att lokala naturvärden och habitat för större vattensalamander bibehålls eller förbättras jämfört med innan exploatering samt att dammarnas funktion för hantering av dagvatten upprätthålls. Vid större regntillfällen har dammarna även en viktig funktion att magasinera vattenvolymer och på så vis bromsa avrinningen nedströms.

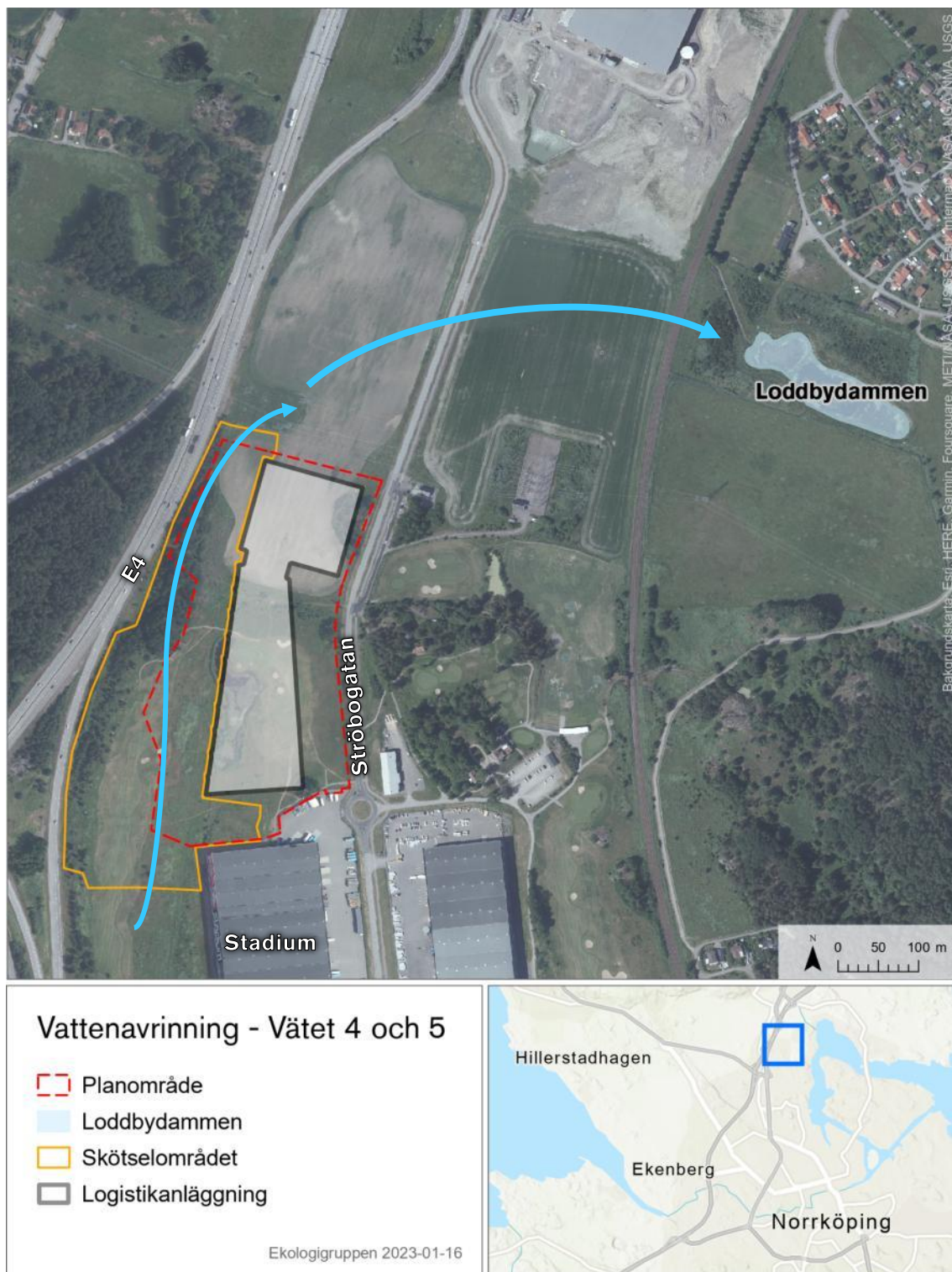
Lämpliga årstider för skötsel av vattenmiljöer

Eftersom större vattensalamander använder sig av olika livsmiljöer vid olika årstider är det viktigt att skötsel utförs under rätt årstid för att djuren inte ska påverkas negativt. Därför ska skötsel av vattenmiljöer fokuseras under **oktober till mars** då vattensalamandrarna i stort lämnat vattenmiljön. Från april till september befinner sig djuren i vatten för att para sig, lägga ägg och utvecklas till vuxna djur och då är de känsliga för störning. Rensning av dammens vegetation och framförande av maskiner på land i dammens närområde ska även undvikas under denna period.

Dagvattenhantering

Enligt bedömningar i en dagvattenutredning för området (WSP 2022) avrinner vattnet i området mot norr via kulverteringar i jordbruksmarken och når sedan Loddbydammen nordost om det aktuella området (Figur 2). Vatten kommer att tillkomma de nya dammarna från golfbanan i sydväst, från de avgränsade skötselområdena på land och från bebyggda ytor (dels den planerade bebyggelsen inom fastigheterna Vätet 4 och 5, dels befintligt hus på Vätet 2). I Figur 2 visas vattnets väg från området mot Loddbydammen.

Figur 2. Kartan visar vattenavrinning i det omkringliggande landskapet vid Vätet 4 och 5 (ljusblå pilar) i relation till Loddbydammen. Kartan till höger visar planområdets läge norr om Norrköping (blå ruta). Bakgrundskartor: Lantmäteriet och Esri.

Skötselområde A - Dammar

I området finns tre separata dammar som är sammanlänkade med diken eller kulvert. Dammarna benämns norra dammen (cirka 500 kvm), mellersta dammen (cirka 550 kvm) och södra dammen (4500 kvm). Alla tre dammar sköts på liknande sätt. Vattnet i dammarna rinner norrut i området.

Målbild

Passande lekmiljö för större vattensalamander. Öppna vattenspeglar med både grunda och något djupare partier som ej torkar ut under sommaren finns representerade. Vattenvegetation förekommer rikligt, men övervattensvegetation som bladvass och kaveldun förekommer främst vid kanterna och tillåts ej ta över vattenspeglar eller skapa för mycket beskuggning.

Dagvattenfunktioner med fördröjning och rening upprätthålls så att vattenkvaliteten i nedströms liggande vatten ej försämras och så att vattnet kan stanna upp i området innan det rinner vidare.

Bilder från dammen som utgjorde lekmiljö innan åtgärder i området visas i Figur 3.

Figur 3. Dammen som utgjorde lekmiljö för större vattensalamander innan åtgärder. Nya dammar ska hysa liknande värden med riklig förekomst av vattenvegetation, begränsad igenväxning med övervattensvegetation (exempelvis bladvass och kaveldun) och god tillgång till vatten.

Skötsel av landmiljöer

Skötsel för miljöer på land ska främst fokusera på att bibehålla och utveckla livsmiljöer genom röjning av träd och buskar vid behov. I övrigt lämnas dessa miljöer i stort till fri utveckling.

Lämpliga årstider för skötsel av landmiljöer

Eftersom större vattensalamander använder sig av olika livsmiljöer vid olika årstider är det viktigt att skötsel utförs under rätt årtid för att djuren inte ska påverkas negativt. Vattensalamandrarna befinner sig dock på land under hela året, med övervintring under perioden oktober till mars och nyttjande av sommarmiljöer på land främst under perioden april till oktober. Röjningsåtgärder kan genomföras under hela året, men ska då ske manuellt för hand eller med lättare markgående maskiner (exempelvis fyrhjuling) eftersom tyngre maskiner kan skada djuren.

Skötselområde B – Öppen/halvöppen grässlänt

Målbild

En delvis öppen och delvis trädbevuxen grässlänt med möjligheter för övervintring av större vattensalamander (se Figur 4).

Figur 4. Skötselområde B – Öppen/halvöppen grässlänt.

Skötselområde C - Blandlövsskog

Målbild

Flerskiktad blandlövsskog med varierande trädålder och god tillgång till död ved i olika nedbrytningsstadier. Området utgör en passande övervintringsmiljö för större vattensalamander. Barrträd och buskar begränsas för att möjliggöra solinstrålning och uppvärmning av marken på våren, vilket gynnar groddjur. Bilder på skötselområdet visas i Figur 5.

Figur 5. Skötselområde C – Blandlövskog.

Skötselområde D - Gräsmark

Målbild

Extensivt skötta gräsmarker med inslag av buskar. Området utgör en passande sommarmiljö för större vattensalamander. Vedartad vegetation förekommer med begränsad täckning. Bilder på skötselområdet visas i Figur 6.

Figur 6. Skötselområde D – Gräsmark

Uppföljning och skötselåtgärder

I Tabell 2 och Tabell 3 presenteras skötselanvisningar. Eftersom vattenmiljöer kräver mer kontinuerlig kontroll och skötsel är anvisningarna för dammarna uppdelade i kontroll och eventuella åtgärder. För landmiljöer beskrivs mer generella mål och skötselåtgärder.

Skötseln som beskrivs i denna plan ska genomföras kontinuerligt för att upprätthålla områdets funktion för större vattensalamander och dagvattenhantering. Uppföljning av salamanderpopulationen och de åtgärder som genomförs i området i och med anläggning av nya dammar med mera ska genomföras med årlig inventering. Inventering genomförs efter att anläggandet av dike- och dammsystemet är färdigt för att bedöma om nya vatten är lämpliga livsmiljöer och för att se om djuren hittat till dessa. Inventering genomförs även ett samt två år efter att dammanläggningen är färdig för uppföljning av anläggning.

En möjlighet är att samarbeta med en lokal skola eller allmänheten och engagera dem i att leta salamandrar. Inventeringen är enkel och görs med ficklampa på kvällen under perioden april-maj. Rapportering av funna arter kan enkelt göras av vem som helst till databasen Artportalen. En möjlighet är också att sätta en skylt om groddjur vid dammen med information om hur man kan rapportera in fynd.

Tabell 2. Kontroll och åtgärder för vattenmiljöer (skötselområde A). Målbilden är att skapa en passande lekmiljö för större vattensalamander där öppna vattenspeglar med både grunda och något djupare partier som ej torkar ut under sommaren finns. Vattenvegetation förekommer rikligt, men överbattensvegetation som bladvass och kaveldun förekommer främst vid kanterna och tillåts ej ta över vattenspeglar eller skapa för mycket beskuggning. Dagvattenfunktioner med fördröjning och rening upprätthålls så att vattenkvaliteten på nedströms liggande vatten ej försämras och så att vattnet kan stanna upp i området innan det rinner vidare.

Kontrollpunkt	Vad ska kontrolleras?	Hur ofta?	Hur ska eventuella problem åtgärdas?
Vatten- och sedimentdjup	Vattendjup noteras genom mätning vid pegel eller motsvarande anordning för att säkerställa vattentillgången i dammar. Uppgrundning av sediment kontrolleras i djuphåla för att säkerställa att möjlig vattenvolym i dammar ej minskat för mycket. Om djupet blir ihållande lågt kan sediment eller organiskt material (löv mm) behöva rensas.	Sedimentdjup och uppgrundning kontrolleras årligen.	Om uppgrundning minskat maxdjupet med mer än 30 % behöver en rensning genomföras. Borttagning av bottenmaterial genom slamsugning eller uppgrävning.
Inlopp och utlopp	Problem med in- eller utflöde som medför förändringar i vattendjupet noteras. Kontroll av att inte skräp, grenar, löv, utfällningar eller liknande hindrar vattenflödet. Kontroll av utlopp för att se att inga problem för groddjur uppstår.	Två gånger per år, samt i samband med stormar/större nederbördstillfällen för att se att inte något i anläggningen är ur funktion.	Borttagning/rensning av skräp, grenar, löv etc. Åtgärdande av utlopp om problem för groddjur uppstår.
Vegetation i damm och strandkant	Vegetation och algutväxt kontrolleras för att säkerställa att dammar inte växer igen. Kontroll av igenväxning mot strandkant och vid in- och utlopp. Kontroll att algutväxt inte stör flöden eller tar över på bekostnad av annan vegetation.	Kontroll genomförs årligen, under senare delen av sommaren då algutväxt och vegetation är tydlig.	Rensning av igenväxande vegetation, exempelvis vass, om mindre än 70 % öppen vattenyta kvarstår. Rensning av alger om tjocka algmattor uppstår som riskerar att skapa syrebrist eller täppa igen utlopp.
Övrigt	Kontroll av flytande skräp. Kontroll av synliga föroreningar, exempelvis olja. Kontroll av område runt damm för möjlig sättning eller erosionsskador. Kontroll av eventuell oljeavskiljande funktion.	Kontroll av flytande skräp eller synliga föroreningar genomförs en gång innan leksäsongen (mars) och en gång mot slutet av sommaren (augusti). Sättningar och erosionsskador kontrolleras efter kraftiga nederbördstillfällen. Ev. oljeavskiljande funktion kontrolleras 2 gånger per år.	Rensning av flytande skräp. Åtgärder för markstabilitet. Rening av föroreningar (exempelvis med sugning eller sorptionsläns vid mkt flytande skräp).

Tabell 3. Skötselplaner för landmiljöer (skötselområde B–D).

Skötselområde	Målbild	Skötselanvisningar	Intervall
B – Öppen/halvöppen grässlånt	En delvis öppen och delvis trädbevuxen grässlånt med möjligheter för övervintring av groddjur.	Alla ekar sparas. Frihuggning av ekar kan göras i naturvårdssyfte. Övriga arter av träd och buskar röjs så att trädtäckning ej överstiger 40%.	Röjning av vedartad vegetation genomförs vid behov.
C - Blandlövkog	Flerskiktad blandlövkog med varierande trädålder och god tillgång till död ved i olika nedbrytningsstadier. Området utgör en passande övervintringsmiljö för groddjur. Barrträd och buskar begränsas för att möjliggöra solinstrålning och uppvärmning av marken på våren, vilket gynnar groddjur.	Alla ekar sparas. Frihuggning av ekar kan göras i naturvårdssyfte. Träd större än 10 cm stamdiameter sparas (gäller ej vid frihuggning av ekar). Träd mindre än 10 cm stamdiameter kan röjas, men en del ska sparas för att kunna ersätta äldre träd i framtiden. Fokus bör vara att begränsa täta bestånd av mycket unga träd (sly) vilket annars kan begränsa solinstrålningen på våren. Träd som fällt placeras ut som död ved inom skötselområdet. Solinstrålning vid övervintringshögar säkerställs genom röjning av sly inom fem meter från högen.	Röjning av vedartad vegetation genomförs vid behov.
D - Gräsmark	Extensivt skötta gräsmarker med inslag av buskar. Området utgör en passande sommarmiljö för groddjur. Vedartad vegetation förekommer med begränsad täckning.	Vedartad vegetation röjs vid behov så att täckningsgraden ej överstiger 20 % Klippning av gräs kan genomföras vid gångstigar, men ska ej förekomma på de större ytorna med gräs.	Röjning av vedartad vegetation genomförs vid behov.

Referenser

Langton, T.E.S., Beckett, C.L., Foster, J.P. 2001. Great Crested Newt Conservation Handbook, Froglife, Halesworth.

WSP 2022. Dagvattenutredning för detaljplan Vätet 4 & 5.

Bilaga 1 - Större vattensalamander

Salamandrar lever sina liv delvis i vatten, men tillbringar mest tid på land. Landmiljöerna där djuren lever under sommaren består främst av fuktiga miljöer, där de kan hitta passande föda i form av småkryp. Under vintern behöver de hitta frostfria platser som skrevor och håligheter under stenblock och död ved eller i håligheter i marken.

På våren när isen smälter vaknar groddjuren ur vinterdvalan och vandrar till vattenmiljöer för att leka. Passande lekmiljöer är ofta solbelysta så att de värms upp tidigt på våren och håller tillräckligt med vatten för att inte torka ut innan lek- och yngelperioden är över. Exempel på lekvatten kan vara grävda dammar, diken, eller svämmade områden vid sjöar och vattendrag. Salamandrarnas lek skiljer sig från grodor och paddor. Under våren utvecklar hanen en lekdräkt med kam längs ryggen och svansen och kontrastrika färger. Hanen uppvaktar honan med en dans och fläktar doftämnen mot henne med svansen. Efter parningen läggs äggen ett och ett invikta i vattenväxters blad.

Av alla ägg är det få som utvecklas till vuxna djur, de flesta äts upp eller dör på andra sätt. Bland möjliga rovdjur finns exempelvis olika arter av fisk, fåglar och små däggdjur. Som små blir de även föda för rovlevande insektslarver. Under våren och sommaren utvecklas de överlevande äggen till yngel som växer sig större och förändras till att mer likna de vuxna. På sensommaren kliver de små djuren upp ur vattnet och är redo för ett liv på land. Flera år senare återvänder de för att para sig och lägga egna ägg.

I familjen vattensalamandrar förekommer arterna större vattensalamander och mindre vattensalamander. På land håller salamandrar till under murkna trädstammar och stubbar, i smånagargångar, under mossbeklädda stenar och i blockterräng, vanligen i fuktig huvudsakligen lövdominerad skog, men de kan även förekomma i många andra typer av miljöer. Leken sker helst i småvatten fria från fisk och kräftor. Större vattensalamander är generellt mer kräsen med vattentillgången eftersom ynglen behöver längre tid på sig att utvecklas under sommaren. Födan består av diverse insekter, sniglar eller maskar.

De två arterna av salamander kan förväxlas men kan skiljas åt framför allt genom storleken och de mörka banden som löper längs huvudets sidor och ser ut att gå genom ögat på mindre vattensalamander. Ryggkammen som utvecklas under leken hos båda arterna löper från huvudet till svansspetsen på mindre vattensalamander, medan den större har en smalare del vid övergången mellan kropp och svans. Mindre vattensalamander är mindre och ljusare i färgen.

Den större vattensalamandern har svart eller mycket mörkt brun, vårtig hud på rygg och sidor. Buken är gul eller orange med skarpt avgränsade svarta fläckar, dock inte hos mycket unga exemplar. Vita prickar förekommer på kinder, haka och på vårtor längs kroppens sidor. Under lekperioden utvecklar hanen en tandad ryggkam som löper från nacken till ryggens slut. En liknande men mindre tandad kam växer fram på svansens ovarsida. Längs svansens sidor framträder även en silverskimrande strimma. Honan saknar under lekperioden ryggkam och visar heller inga färgförändringar men svansen ökar i höjd. Arten blir upp till 16–18 centimeter inklusive svans, i genomsnitt 12–14 centimeter.

Småvatten som lämpar sig för lek är permanenta vattensamlingar som exempelvis dammar, vattenfyllda grusgröpar, lertäkter, naturliga kärr, hållkar, avsnörda vikar eller skogstjärnar. Det är ovanligt att vatten med mindre än tio meters diameter utnyttjas och minimidjupet understiger sällan 0,5 meter. Artens larver har en lång utvecklingsperiod i vatten och är därför känsliga för uttorkning av vattenmiljön. Larverna som delvis är frisimmande faller också lätt offer för rovdjur som stora sländ- och dykarlarver samt i synnerhet rovfisk. Detta bidrar till att arten mycket sällan finns i småvatten där rovfisk förekommer.

Uppe: Hane av större vattensalamander i lekdräkt. Nere till vänster: Ej köns mogna individer av större och mindre vattensalamander. Nere till höger: Hona av större vattensalamander.